

потенціал сповна не розкрили і не використали через низку суб'єктивних і об'єктивних причин.

Таким чином, у транскордонному співробітництві країн-членів п'ятого і шостого розширення ЄС з'явилися нові форми діяльності, їх специфіка полягає в активізації дій соціально відповідального бізнесу. Для вступу України в європейські структури та плідної співпраці з європейськими партнерами їй необхідно врахувати досвід чинних об'єднань ТКС. Також важливо, щоб серед пріоритетів співпраці України й ЄС певне місце зайняло поступове наближення українського законодавства, норм та стандартів до європейських.

Список використаних джерел:

1. Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноєвропейськими сусідами / Інститут регіональних та євроінтеграційних досліджень «ЄвроPerio Україна». – К.: «К.І.С.», 2004. – 360 с.
2. Закон України «Про транскордонне співробітництво» // Голос України. – 2004. – 22 липня.
3. Студенніков І. Феномен єврорегіонів в контексті методології історико-регіональних досліджень / І. Студенніков // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. – Вип. 22–23. – К., 2003. – С. 187–201.
4. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями від 21.05.1980 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?code=995_106
5. Школа І. Єврорегіон як модель прискореного розвитку прикордонної території в рамках транскордонного співробітництва: досвід Росії / І. Школа, О. Бабінська // Регіональна економіка. – 2003. – № 2. – С. 167–179.
6. Портер М. Е. Конкуренція / М. Е. Портер. – М.: Вільямс, 2005. – 608 с.
7. Розвиток нових форм транскордонного співробітництва. Матеріали круглого столу. 28 квітня 2009 р. / Відп. ред. Мікула Н. А. – Львів, ІРД НАН України, 2009. – 109 с.
8. Мікула Н.А. Транскордонне співробітництво / Н.А. Мікула, В.В. Толкованов. – К.: Крамар, 2011. – 259 с.

Анатолій Вдовічен, к.е.н.,

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, м. Чернівці

ОСОБЛИВОСТІ ДИСПРОПОРЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасний менеджмент світового господарства характеризується певними особливостями розвитку, а саме: посиленням соціально-економічної нерівномірності між країнами; накопиченням значних диспропорцій у фінансовій сфері; виникненням суттєвих відмінностей у галузевій структурі економічних систем різних країн світу.

Протягом усього ХХ століття ядро світової економіки було репрезентовано країнами світової тріади (США – Японією – ЄС), які завдяки колосальному науково-технологічному та виробничому потенціалу стали основними продуцентами товарів і послуг. Після здійснення багаторічної наступальної експансії у всіх сегментах світового ринку вони контролюють майже 75% міжнародної торгівлі та близько 80% інвестиційних і фінансових потоків.

Саме ці держави мають на сьогодні реальний вплив на кількісно-якісні параметри глобальної економічної системи та

визначають основні тренди світогосподарського розвитку. Тим часом решта країн світу можуть лише «підлаштовуватись» під стратегії їхніх корпорацій, діяльність яких набула глобального характеру і зорієнтована на встановлення тотального контролю за найприбутковішими сферами міжнародного бізнесу, а також монополій на природні, виробничі, технологічні, інформаційні та фінансові ресурси приймаючих країн.

В умовах теперішньої глобалізованої економіки не вдасться жодній країні (а особливо Україні чи будь-якій іншій країні Європи) подолати диспропорції в розвитку економіки без кардинальних, непопулярних, масштабних, структурно-модернізуючих реформаторських управлінських дій. Враховуючи те, що співвідношення між нагромадженням і споживанням значною мірою впливає на темпи зростання виробництва, рівень споживання населення й ефективність суспільного відтворення, можна зробити висновок, що порушення збалансованості пропорції «інвестиційний фонд – фонд нагромадження – фонд споживання» на користь особистого споживання у розвинутих країнах стало чинником, який обмежив їхні можливості у забезпеченні подальшого сталого економічного розвитку, а збільшення обсягів інвестицій за обмеженого особистого споживання у країнах з ринками, що формуються, посилив їхню несприйнятливості до проявів глобальної кризи [3, с.77].

Ми вважаємо, що витоки кризи слід шукати у пропорціях, які характеризують сформовану в останні десятиліття структуру грошей та співвідношення повноцінних і неповноцінних грошей (квазігрошей). Приватний капітал завжди чутливо реагує на загрози економічної та політичної стабільності, і коли такі загрози реально виникають, засобом свого збереження він обирає різноманітні зарубіжні вкладення. Втеча капіталу обумовлює не тільки втрати певної країни, а також є чинником, який дестабілізує фінансові системи інших країн. Зокрема, наплив «гарячих грошей» може мати інфляційні наслідки, призвести до зростання курсових і кредитних ризиків у країні, в яку вони спрямовуються, та стати причиною порушення рівноваги й економічної стабільності у світі (приклад – Україна).

Існує думка, що до 2025 року азіатський глобалізм як система стане сильнішим, ніж євроатлантичний глобалізм, і цілковито пануватиме в «незахідній» частині світу. Глобальна американізація наражатиметься на дедалі більший опір. На цьому тлі відносно посиляться європейський глобалізм Євросоюзу. Поєднання сил євроатлантичного (американського), азіатського та європейського глобалізму сприятиме загальному посиленню системи глобалізму і перетворенню його в нову суспільно-політичну формацію. Процес глобалізації стане безупинним, а його наслідки (як позитивні, так і негативні) – незворотними. За цим сценарієм, глобалізація доведе загальносвітову консолідацію вже у

2050–2080 рр. до рівня, що передбачає форсовану, силову глобалізацію зі створенням глобальних наддержавних органів під керівництвом авангардних «глобальних» країн і перш за все на це місце претендуватиме США. Зауважимо, що США, вимагаючи «свободи глобального ринкового простору», самі не поспішають глобалізуватися, займаючи за рівнем глобальної залежності та глобалізації своєї економіки одне з останніх місць у світі з показником лише у 10–12% [1, с.7–10].

Посилення економічної глобалізації, на думку «глобалізаторів», неминуче приведе до політичної глобалізації, яка обов'язково спричинить створення «світового уряду», метою якого буде «будівництво нової глобальної світової структури», тобто глобальної держави для глобалізаторів, відповідно, зі своїм менеджментом. Недаремно європейські теоретики контрглобалізму виступають проти силової глобалізації і вважають, що саме національні стратегії і політики, а не «невидима рука глобального ринку» визначатиме економічний розвиток світу.

Теорія глобалістики і майбутня політична економія глобалізму, як нового суспільно-політичного ладу, повинні виходити із необхідності поєднання існуючої влади ТНК із пріоритетною владою національних держав, які, можливо, і об'єднані в різноманітні союзи. На Заході Китаю може протистояти Європейський Союз разом зі США, але за умови, що ЄС успішно реалізує глобальні стратегії, які у нього вже назріли. Зараз Євросоюз приблизно рівний світовому гегемону, тобто США, у торговій і валютній сферах. Глобальна стратегія ЄС полягає в тому, щоб трансформувати однополюсний світ США у складнішу та прийнятнішу структуру. Євросоюз ще повинен проявити себе у сфері економіки і глобальної безпеки. Але глобальна стратегія Євросоюзу різко відрізняється від американської, оскільки не вимагає для себе гегемонії над світом. Європа більше не вважає себе Центром світу. Вона хоче бути центром людського розвитку і прогресу.

Отже, процес глобалізації став логічним продовженням світових господарських зрушень що відбувались на зламі століть і характеризується, насамперед, змінами в динаміці світової економічної системи. На зламі тисячоліть економічний розвиток загалом, а також господарське життя окремих країн і регіонів суттєво модифікувалось, зазнаючи впливу нових чинників – виникнення нових виробничих, транспортних та комунікаційних технологій, небачених у минулому форм організації й управління (укрупнені міжнародні корпорації), з одночасним загостренням конкуренції. Виник інтегрований глобальний ринок як цілісність всепланетарного обсягу. Процес глобалізації надзвичайно прискорив темпи інновацій і виявив необхідність створення гнучких ринків праці, товарів, капіталу, зміну існуючих принципів регулювання та управління. З-під контролю виходять функції

щодо національного регулювання своїх економік. Жорстка і глобальна конкуренція підриває ефективність моделей соціальної орієнтації, загострюється проблема пошуку «вільної ніші» в новій системі міжнародного поділу праці. Такі зміни чинять значний вплив на фінансову сферу, де масові і швидкі міжнародні переливи позичкового капіталу порушують рівновагу в цій сфері і породжують різноманітні кризові ситуації. Як правило, серйозні фінансові негаразди у тій чи іншій національній економіці досить швидко переміщуються («інфікують») на інші країни.

Диспропорції світового розвитку і передусім нерівномірність розвитку центру та периферії знайшли свій прояв у найбільш чутливій сфері – сфері кредиту і фінансів. В умовах зростаючої відкритості економік такого роду потрясіння та кризи наносять збитки навіть тим країнам, які безпосередньо не втягнені у даний процес. Порушення всієї системи економічних відносин стало закономірним результатом посилення таких диспропорцій у розвитку світового господарства, як: асинхронність розвитку та дедалі більший відрив фінансової сфери від реального сектору економіки; нестійкість співвідношення між нагромадженням і споживанням, зростання дисбалансів між обсягами заощаджень та інвестицій; зміна спрямованості та структури транскордонних потоків капіталу; тривала незбалансованість рахунків поточних і капітальних операцій.

Тому перед світовою спільнотою все гостріше постає проблема вдосконалення механізмів і методів колективного регулювання світогосподарських процесів – пошук принципово нової, наддержавної моделі регулювання глобальних економічних процесів. На сьогодні існує декілька підходів щодо реформування та реструктуризації світового глобального економічного простору. Серед них два найбільш домінуючих. Перший базується на побудові центр-периферійної моделі, яка передбачає федеративний розвиток світу. Другий в основу ставить лібералізаційні тенденції у валютно-фінансовій сфері. Формування комплексної моделі регулювання стане одним із основних завдань світового співтовариства в XXI столітті.

Список використаних джерел:

1. Білорус О. Політична економія глобалізму і проблеми структурної модернізації національної економіки // О. Білорус // Дослідження міжнародної економіки: збірник наукових праць. – 2011. – Випуск 2 (67). – С.3–26.
2. Вдовічен А.А. Роль світової тріади в диспропорційному розвитку глобальної економіки // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2013. – Вип. IV (52). Економічні науки. – С. 49–59.
3. Солодовнік О.О. Диспропорції розвитку зовнішнього середовища корпоративного сектору економіки України // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №7 (109). – С. 73–80.
4. Структурні зміни та економічний розвиток України: монографія / [Геєць В.М., Шинкарук Л.В., Артьомова Т.І. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук Л.В. Шинкарук; НАН України; Ін-т екон. та прогнозів. – К., 2011. – 696 с.